

Borlänge kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Tjärnaängskolan i Borlänge kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borlänge kommun att senast den **29 november 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen är strukturerad och utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 5 Kursplaner)

Åtgärder

Huvudmannen ska:

- Säkerställa att undervisningen i samtliga ämnen är strukturerad och omfattar målen i läroplan och kursplaner för respektive ämne som eleven får undervisning i.
- Säkerställa att bedömning om elevs språkkunskaper i svenska används som underlag för beslut om vilken kursplan eleven ska undervisas och bedömas utifrån.
- Säkerställa att undervisning i svenska som andraspråk ges till de elever som bedöms vara i behov av undervisning enligt kursplanen i svenska som andraspråk.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; 3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Huvudmannen ska se till att:

- Elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om extra anpassningar inte leder till att eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven ett sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapsresultat som minst ska uppnås.
- Säkerställa att de beslutade stödåtgärderna genomförs, följs upp och utvärderas.
- Elever i behov av studiehjälp på modersmålet ges det i den omfattning som de behöver för att ges möjlighet att uppnå kunskapskraven i alla ämnen.
- Förutom befintlig psykosocial och medicinsk kompetens ska även specialpedagogisk och psykologisk kompetens involveras i arbetet med stödinsatser, för att öka förutsättningarna för att stödinsatsernas innehåll och omfattning tillgodoser elevernas faktiska behov.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Huvudmannen ska:

- Se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elever ges en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet så att eleverna får pröva och utveckla sina intressen oberoende av könstillhörighet. (2 kap. 29 § skollagen; 10 kap. 8 a § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektoreorna ska ha förutsättningar att

- Se till att lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Se till att det på skolenheten även finns tillgång till specialpedagogisk och psykologisk kompetens för delaktighet i elevhälsans förebyggande och främjande arbete, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Se till att eleverna ges en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat, trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Huvudmannen ska se till:

- Att rektorn tillsammans med lärare och övrig personal följer upp och analyserar vad som påverkar och orsakar skolans kunskapsresultat samt upplevd trygghet och studiero.
- Att rektorn utifrån analysen beslutar om nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Att rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärderna, och vem eller vilka som ansvarar för genomförandet, samt att utvecklingsåtgärderna genomförs och följs upp.
- Att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn av Tjärnaängskolan visar att det finns omfattande brister inom flera centrala delar av verksamheten. Det har varit stor omsättning på rektorer och lärare på skolan vilket påverkat utbildningens kvalitet och kontinuitet. Bristande styrning och ledning har lett till att skolans resultat, framförallt kunskapsresultaten, inte följts upp och analyserats på ett ändamålsenligt sätt. Den nya skolledningen, som vid tidpunkten för tillsynen består av två rektorer, tillträdde inför innevarande läsårs

start. Rektorerne har gjort ett antal insatser för att utveckla verksamheten, men dessa har inte varit tillräckliga för att skolenhetens verksamhet ska bedömas uppfylla författningskraven. Utredningen visar att det på skolan saknats ett systematiskt arbete för att utveckla undervisningen samt tryggheten och studieron men att rektorerna påbörjat ett arbete för att identifiera utvecklingsområden och analysera vilka insatser som krävs för att öka måluppfyllelsen. Många lärare saknar behörighet och legitimation för den undervisning de bedriver, vilket påverkar undervisningen och elevernas lärande negativt. Exempelvis är det inte säkerställt att undervisningen är strukturerad och utgår från läroplan och kursplaner. Det finns även allvarliga brister i Tjärnaängskolans förutsättningar och organisation gällande undervisningen i svenska som andraspråk och i studiehandledningen på modersmålet, trots att en stor andel av eleverna har utländsk bakgrund. Brister finns även i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, och det finns elever vars behov av särskilt stöd inte utretts trots att både rektorerna och lärare anser att dessa elever kan vara i behov av särskilt stöd. De psykosociala och medicinska kompetenserna ingår i elevhälsan på skolan och elevhälsan arbetar både stödjande, förebyggande och hälsofrämjande, utifrån befintliga kompetenser. Den befintliga kompetensen i elevhälsan tas tillvara i arbetet med särskilt stöd, men det saknas i princip specialpedagogisk kompetens och den psykologiska kompetensen används i låg utsträckning, vilket i hög grad påverkar både arbetet med stödinsatser och det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan negativt. Det finns också brister i skolans arbete med studie- och yrkesvägledning och samverkan mellan lärare är inte tillräckligt organiserad. Vissa av bristerna har pågått under ett antal år, vilket framkommer både i intervjuer och i skolenhetens verksamhetsrapport från läsåret 2017-2018. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att huvudmannen och rektorerna måste vidta mer kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med de brister som finns vid skolan.

Föreläggande

Undervisning och lärande

Skolinspektionen bedömer att det inte är säkerställt att undervisningen omfattar målen i läroplanen och kursplanerna för alla elever på Tjärnaängskolan. Skolinspektionen bedömer att det finns brister gällande undervisningen i svenska som andraspråk. Av utredningen framgår att skolan visserligen vidtagit vissa åtgärder för att organisera och fördela de resurser för svenska som andraspråk som finns på skolan, men utredningen visar att det ändå finns brister. Bristerna gäller tillgången till kompetens att bedriva undervisning i svenska som andraspråk, skolans rutiner för själva undervisningen, säkerställandet att de elever som läser ämnet svenska som andraspråk gör det utifrån en adekvat bedömning av elevens behov av undervisning i ämnet samt att den undervisningen som ges motsvarar elevernas behov. Brister gällande undervisningen i svenska som andraspråk kan innebära att elevernas möjligheter till måluppfyllelse försämras i flertalet ämnen.

Av 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185) framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som

behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av läroplanen för grundskolan framgår att svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan. Enligt 5 kap 14 § skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Av samma paragraf framgår att rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Av 5 kap 15 § skolförordningen följer att undervisningen i svenska som andraspråk ersätter undervisningen i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som bland annat språkval i grundskolan.

Av utredningen framkommer att det finns brister gällande undervisningen i ämnet svenska som andraspråk. Det framkommer i Skolinspektionens intervjuer med lärare att samtliga elever med annat modersmål än svenska läser enligt kursplanen för ämnet svenska som andraspråk, och att några av dessa elever även får förstärkt undervisning. I intervju med arbetslagsledarna framkommer att de tror att det finns några elever med annat modersmål än svenska som egentligen borde undervisas enligt kursplanen i svenska, då dessa elever verkar ha tillräckliga kunskaper i det svenska språket. Lärare uppger i intervju att en stor del av undervisningen i svenska som andraspråk sker på ordinarie lektioner med lärare som inte är utbildade för att undervisa i ämnet. Det är enligt lärarna outtalat att lärare som är behöriga att undervisa i svenska som andraspråk främst undervisar de elever som per definition är nyanlända. Det framkommer även i intervjuer med lärare, arbetslagledare och elevhälsa att skolan har för få lärare i svenska som andraspråk för att tillgodose behovet på skolan. Vidare framkommer i intervjuerna att flera av de undervisande lärarna inte har tillräcklig kompetens för att undervisa i svenska som andraspråk och otillräcklig kunskap om vad som skiljer de två kursplanerna åt, det vill säga vad kursplanerna i svenska respektive svenska som andraspråk innebär i praktiken. Arbetet med undervisningen i svenska som andraspråk är, enligt elevhälsan, inte tillräckligt organiserad och det finns ingen övergripande samordnare för undervisningen. Vidare framkommer att det i respektive skolbyggnad, Tjärnaängskolan och Solängskolan, finns team med särskild inriktning mot undervisning i svenska som andraspråk samt extra språkstödsinsatser som ges i skolans språkverkstäder. Rektorererna uppger i intervju att skolan har ett utvecklingsbehov gällande undervisningen i svenska som andraspråk, bland annat gällande struktur och rutiner för den undervisning i ämnet som bedrivs i klassrummen och för hur förstärkningsinsatser inom svenska som andraspråk ska organiseras. Rektorererna uppger även att skolan har behov av att utöka antalet lärare i ämnet. Redan i skolenhetens verksamhetsrapport för läsåret 2017-2018, som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen, framkommer att de identifierat en osäkerhet på skolan kring huruvida elever ska undervisas och bedömas utifrån kursplanen i svenska som andraspråk eller svenska.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Tjärnaängskolan inte uppfyller skolförfattningens krav föreläggs Borlänge kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att arbetet med särskilt stöd på skolan brister. Tillsynen visar att utredning av elevers behov av särskilt stöd inte görs i enlighet med skolförfattningarnas krav. Detta innebär att skolan i hög grad riskerar att elever i behov av särskilt stöd inte ges det särskilda stöd som eleven behöver, då stödbehovet inte heller utretts i samverkan med tillbörlig kompetens. Bristerna innebär risk för att inte alla elever får de stödinsatser de har rätt till, vilket kan påverka elevernas möjlighet att nå utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer att även studiehandledningen på modersmålet brister, då tillgången inte är tillräcklig. Det framkommer också att flera av studiehandledarna har bristande kompetens, bland annat i det svenska språket. Otillräcklig studiehandledning kan innebära att elevernas möjligheter till måluppfyllelse i flertalet ämnen försvåras.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga ska elevens behov av särskilt stöd utredas. Enligt skollagen ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Vidare anges att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning, som det behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2013/14:160 s 25) framgår bland annat att specialpedagogisk kompetens bör tillvaratas i utredningen om en elevs behov av särskilt stöd genom samråd med elevhälsan. Vidare framgår att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens.

Av 5 kap. 4 § skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Utredning av behov av särskilt stöd sker inte skyndsamt

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt. I intervju med Skolinspektionen uppger lärare och representanter för skolans elevhälsa att det på skolan förvisso finns rutiner för arbetet med stödinsatser, men att rutinerna behöver förbättras och förtydligas. I intervju med lärare och

elevhälsans representanter framkommer att de inte känner till att det på skolan finns elever med aktuella åtgärdsprogram, och enligt lärare har bara kartläggningar gjorts och inga åtgärdsprogram har upprättats på skolan under en period på cirka två år. Det finns också elever på skolan vars stödbehov lärarna bedömer behöver utredas och enligt lärare håller åtgärdsprogram på att upprättas på skolan. I intervju med arbetslagledare uppges dock att det finns någon enstaka elev som har åtgärdsprogram. Skolledningen (rektorer med ansvar för respektive skolbyggnad) uppger i intervju att det finns ett antal elever som identifierats kunna vara i behov av särskilt stöd, och att dessa elever får stöd i form av extra anpassningar. Eleverna får dock inte någon specialpedagogisk insats eftersom skolan saknar specialpedagogisk kompetens som kan arbeta direkt med eleverna. Skolledningen uppger vidare att de har planerat för en övergripande kartläggning av elevernas kunskaper för att få en bild av stödbehovet på skolan. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök har kartläggning endast genomförts i förskoleklasserna och kommer enligt rektorernas utsago inom en snar framtid även att vara genomförd i de övriga årskurserna.

Specialpedagogisk kompetens saknas i arbetet med att utreda elevernas stödbehov

Utredningen visar att lärarna diskuterar elevärenden och extra anpassningar med elevhälsans kompetenser, vilket på Tjärnaängskolan är de psykosociala och medicinska kompetenserna. Enligt elevhälsans representanter utvärderas insatserna och när extra anpassningar inte räcker är nästa steg att göra en pedagogisk utredning. I intervjuer med lärare och elevhälsan framkommer att pedagogiska kartläggningarna genomförs av lärare, utifrån en mall för ändamålet, dock utan stöd av specialpedagogisk kompetens. Elevhälsans representanter uppger att utredningar av elevers behov görs av den centrala elevhälsan när det gäller neuropsykiatriska frågeställningar, men att det utöver det inte finns någon specialpedagogisk kompetens involverad i bedömningar av elevers behov av särskilt stöd på skolan.

Studiehandledning på modersmålet ges inte i tillräcklig utsträckning

Utredningen visar att det finns brister i arbetet med studiehandledning på modersmålet. I intervju med bland annat lärare och elevhälsan uppges att studiehandledning erbjuds i flera språk men att tillgång till studiehandledning saknas i ett fåtal språk. Vidare framkommer att vissa elever får studiehandledning på modersmålet medan andra elever inte får det, samt att det är olika om elever som får studiehandledning på modersmålet får det i tillräcklig utsträckning. För studiehandledningen på somaliska, det vanligaste modersmålet på skolan, är antalet studiehandledare inte tillräckligt för att tillgodose behoven hos samtliga elever. I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorerna framkommer även att flera av de personer som är anlitade för att ge eleverna studiehandledare på modersmålet själva har bristfälliga kunskaper i svenska språket. Dessutom uppger arbetslagledarna i intervju med Skolinspektionen att studiehandledningen på modersmålet generellt inte är organiserad utifrån ändamålsenlighet utan att det är styrt utifrån schematekniska faktorer, samt att studiehandledarnas tid inte räcker till för att ha ett samarbete med elevernas ämneslärare.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Tjärnaängskolan inte uppfyller skolförfattningens krav föreläggs Borlänge kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att utbildningen inte i tillräcklig utsträckning utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Trots att den nya skolledningen, som tillträdde inför höstterminen 2018, genomfört ett flertal insatser inom ramen för det målmedvetna arbetet mot kränkande behandling bedömer Skolinspektionen att det inte är tillräckligt, utan insatserna behöver intensifieras. Det målinriktade arbetet behöver förstärkas ytterligare då insatsernas effekter inte har varit tillräckliga.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

Skolinspektionens utredning visar att det finns elever på skolan som inte är tillförsäkrade en skolmiljö som präglas av trygghet. I intervjuer med elever framkommer en motsägelsefull bild av elevernas upplevda trygghet på skolan. Å ena sidan uttrycker eleverna inte direkt att det är otryggt på skolan, och vissa elever uppger till och med att de upplever att eleverna på skolan är trygga, medan eleverna å andra sidan ger flera exempel på att det förekommer bråk, slagsmål, fula ord, konflikter, mobbing, stölder och hot. Det bekräftas även i intervjuer med skolpersonal att det dagligen är stökigt och bråkigt samt att det ofta förekommer konflikter mellan elever, främst på raster och i korridorer. Redan i skolenhetens verksamhetsrapport för läsåret 2017-2018 redovisades slutsatsen att trots att elever uttryckt att de trivdes bra på skolan såg personalen att antalet konflikter var stort. Det framhölls även i samma verksamhetsrapport att ett aktivt arbete för att förebygga konflikter på individ- och gruppnivå behövdes på skolan. I Skolinspektionens utredning framkommer också att det pågår ett värdegrundsarbete på skolan och att skolan även har satt in trygghetsskapande åtgärder, bland annat har rastvärdschema utformats och rastaktiviteter anordnas. I skolenhetens likabehandlingsplan för läsåret 2017-2018 beskrivs bland annat att skolan reflekterat över otrygga platser på skolan, att personaltätheten ökats i de områden eleverna upplevt otrygghet, att rastvaktschema utformats samt att skolan fortsätter utbilda eleverna till kamratstödjare. Trots dessa insatser uppger eleverna i intervju att det fortfarande är stökigt och bråkigt på skolan samt att det finns vuxna som inte agerar när elever till exempel bråkar eller retas.

I intervju med lärare framkommer att eleverna har långt att gå till matsal, idrott och slöjd och att eleverna använder raster till att förflytta sig mellan byggnaderna. Det framkommer i intervju med arbetslagledare att det är ett orosmoment att ha så långa avstånd mellan lokalerna. Det sker många förflyttningar för eleverna och det är bland annat under dessa förflyttningar som otrygga situationer uppstår. Det uppstår till exempel problem när eleverna i årskurs 3 förflyttar sig mellan lokalerna och det räcker inte med två medföljande vuxna då elever plötsligt kan hoppa ut i vägbanan. Även i skolenhetens verksamhetsrapport för läsåret 2017-2018 framkommer att förflyttningar

mellan lokalerna identifierats bidra till den oroliga situationen på skolan, vilket tyder på att problemet inte är nytt.

Elever uppger i intervju med Skolinspektionen att det finns ordningsregler men att få följer dem. Det finns vissa konsekvenser för elever som bråkar, till exempel avstängning från fotbollsplanen. Hemringning och kvarsittning är konsekvenser som nämns av eleverna men de uppger samtidigt att dessa konsekvenser i praktiken sällan verkställs. Eleverna uppger att vissa lärare bryr sig och säger till när elever bråkar, medan andra lärare inte gör det. Elever framhåller att det finns några lärare som kan upprätthålla ordning på lektioner och som eleverna har respekt för, men att det generellt är stökigt på rasterna. Att lärare inte säger till elever som bråkar eller stör kan, enligt elever, bero på att lärarna inte orkar eller inte kan säga till eleverna tillräckligt effektivt.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Tjärnaängskolan inte uppfyller skolförfattningens krav föreläggs Borlänge kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen bedömer att det saknas en organisation som möjliggör för samtliga lärare vid skolenheten att samverka i arbetet med att utforma en undervisning som ger eleverna förutsättningar att nå utbildningsmålen. Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete då skolan inte har tillgång till samtliga kompetenser som enligt skolförfattningarna ska ingå i elevhälsan. Elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses inte heller i enlighet med skolförfattningarnas krav.

Samverkan organiseras inte

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Rektorn har också ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen. I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Skolinspektionens utredning visar att det inte sker någon strukturerad skolövergripande samverkan mellan lärarna. I intervju med lärare ges exempel på att samverkan sker i de olika arbetslagen men att vissa möten, till exempel i ämnesteam, kan vara ostrukturerade. Lärare säger även att de kan ha svårt att nå fram till varandra kollegialt, då den höga personalomsättningen ibland leder till att lärare inte känner varandra, och det finns inte heller några tydliga ansvarsområden för personalen. Lärare uppger vidare i intervju att samarbetet mellan lärare som undervisar i årskurserna 1- 6 minskat under de senaste åren och det inte finns några styrda pedagogiska eller didaktiska diskussionsforum på skolan. Arbetslagledarna uppger att det skiljer sig mellan de olika skolbyggnaderna hur samspelt personalen är samt huruvida beslut

efterlevs av samtlig personal. Arbetslagledare uppger vidare i intervju att skolan behöver utveckla samverkan och samplanering mellan ämneslärare och berörda studiehandledare på modersmålet. Utredningen visar att det även finns brister gällande samverkan avseende bedömningsfrågor på skolan. Det framkommer i intervjuer med lärare att sambedömning görs i årskurs 6, men annars finns ingen strukturerad samverkan för bedömning på Tjärnaängskolan.

Tillgången till specialpedagogisk och psykologisk kompetens är inte tillräcklig
Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Skollagen anger också att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande och att elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det enligt skollagen finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. I förarbetena till skollagen betonas att de mer generellt inriktade insatserna, där elevhälsans medverkan är viktig, bland annat rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrundsarbete som till exempel arbetet mot kränkande behandling samt undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet och sex- och samlevnad m.m. Det framgår även att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. (Prop. 2009/10:165, s. 276) I förarbetena anges även att det är viktigt att tillvarata den specialpedagogiska kompetensens i ett tidigt skede. I den specialpedagogiska yrkesrollen ingår att stödja lärarna och medverka i det förebyggande arbetet med att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer inom verksamheten. (Prop. 2013/14:160 sid 22)

Utredningen visar att samtliga kompetenser i elevhälsan inte arbetar främst hälsofrämjande och förebyggande. I samtliga av Skolinspektionens intervjuer med skolpersonal på Tjärnaängskolan framkommer att både den specialpedagogiska kompetensen och den psykologiska kompetensen i princip saknas på skolan. I intervju med representanter för elevhälsan framkommer att en specialpedagog i den centrala elevhälsan till viss del deltar i elevhälsan på skolenhetens arbete, men att det är ytterst begränsat och endast gäller årskurserna 3-6. Specialpedagogen deltar inte i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolan. Rektorena, elevhälsan och lärare uppger i intervjuer att skolan har ett stort behov av mer specialpedagogisk kompetens i det förebyggande arbetet och även i arbetet med stödinsatser, till exempel extra anpassningar. Den psykologiska kompetensen är endast med på vissa av elevhälsans möten, det så kallade "Stora EHT", och anlitas i vissa elevärenden. Lärare uppger att det inte finns någon psykologisk kompetens alls med i det förebyggande arbetet på skolan. I skolenhetens verksamhetsrapport för läsåret 2017-2018 framkommer att skolans elevhälsa haft skolpsykolog att tillgå på uppdrag av rektor, men att specialpedagogisk kompetens har saknats på skolan under två läsår.

Studie- och yrkesvägledningen är inte tillräcklig

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får adekvat information om utbildningsutbud och valmöjligheter, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov. (Prop. 2009/10:165 sid 278f) Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning. Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesvägledande insatser. (Lgr 11, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar)

I intervjuer med lärare framkommer att det på skolan varken finns någon studie- och yrkesvägledare, någon planering för arbetet med studie- och yrkesvägledningen eller något uppdrag som säkerställer arbetet med studie- och yrkesvägledning på Tjärnaängskolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Tjärnaängskolan inte uppfyller skolförfattningens krav föreläggs Borlänge kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete. Skolenhetens dokumenterade resultatuppföljning har varit bristfällig över tid. Rektorerna som tillträdde inför läsårsstarten 2018/2019 har förvisso själva skapa sig en bild av skolan och beslutat om och påbörjat genomförandet av vissa nödvändiga utvecklingsåtgärder. Dock bedömer Skolinspektionen det systematiska kvalitetsarbetet på Tjärnaängskolan inte vara tillräcklig för att bedömas vara i enlighet med skolförfattningarnas krav, då till exempel kunskapsresultaten i samtliga ämnen och årskurser inte följts upp. Utvecklingsåtgärderna är därmed inte beslutade utifrån en analys baserad på ett tillräckligt underlag.

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består av uppföljning, analys och utveckling av utbildningen samt att detta arbete dokumenteras. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Skolinspektionens utredning visar att det inte skett någon systematisk uppföljning av skolans samtliga resultat och att beslutade åtgärder därmed är grundade på ett otillräckligt underlag. I intervju uppger rektorerna att då de båda tillträdde som rektorer på skolan fanns det väldigt lite dokumenterat gällande utvecklingsarbetet på skolenheten. Skolledningen har arbetat med att kartlägga område för område för att få

en överblick över alla delar av verksamheten och har även gjort ett årshjul för hur de fortsättningsvis ska följa upp olika delar, bland annat kunskapsresultaten. En kartläggning av elevernas kunskaper är, vid tidpunkten för tillsynen, påbörjad på skolan med syfte att ge en övergripande bild av samtliga elevers kunskaper i ämnena svenska och engelska. Tryggheten på skolan följer rektorerna upp i samråd med elevrådet samt genom den anmälningsprocess som skolan har gällande kränkande behandling. Rektorerna uppger att de ofta är ute i verksamheten och att de då följer upp bland annat studieron. Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att rektorerna har, utifrån de kartläggningar de gjort under läsåret, satt in en rad åtgärder för att förbättra verksamheten på skolan. Åtgärderna är dock inte beslutade utifrån en analys baserat på ett fullständighet underlag.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Tjärnaängskolan inte uppfyller skolförfattningens krav föreläggs Borlänge kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Borlänge kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Ana-Maria Koci Spång

X Lillie Eiriksdottir Bäckwall

Beslutsfattare

Signerat av: Ana-Maria Koci Spång

Föredragande

Signerat av: Lillie Eiriksdottir Bäckwall

I handläggningen av ärendet har även utredare Ann-Katrin Karlsson och jurist Malin Norell deltagit.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Tjärnaängskolan

Fakta om Tjärnaängskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Borlänge kommun under vårterminen 2019. Tjärnaängskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 19 februari 2019 och den 21 februari 2019.

Tjärnaängskolan är en kommunal grundskola belägen i Borlänge kommun för elever i förskoleklass till årskurs 6. Skolan består av två skolbyggnader, Tjärnaängskolan och Solängskolan, och har vid tidpunkten för tillsynen cirka 358 elever. Skolan leds av två rektorer som huvudsakligen ansvarar för verksamheten i vardera skolbyggnad.

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2018/19 har 92,0 procent av eleverna på skolan utländsk bakgrund, jämfört med genomsnittet i riket som är 25 procent. Enligt samma statistik har 47,4 procent av lärarna på skolan lärarlegitimation med behörighet i minst ett av undervisningsämnena, jämfört med genomsnittet i riket som är 70,5 procent.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 6

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2017/18 var de genomsnittliga betygspoängen på nationella provet i årskurs 6 i matematik 8,7 poäng på Tjärnaängsskolan, jämfört med 12,3 betygspoäng som var genomsnittet i riket. I svenska som andraspråk var det genomsnittliga betygspoänget på Tjärnaängsskolan 9,1 poäng jämfört med 8,7 betygspoäng i riket. Statistik gällande provresultaten på nationella proven i ämnet svenska redovisas inte då det var för få elever som genomförde proven på Tjärnaängsskolan. I engelska var det genomsnittliga betygspoänget på Tjärnaängsskolan 10,7 poäng jämfört med 14,9 betygspoäng i riket.

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2017/18 klarade 85,1 procent av eleverna i årskurs 3 på Tjärnaängsskolan delprovet muntlig kommunikation i matematik, jämfört med andelen i riket som var 95,3 procent. Andelen elever som klarade de övriga delproven i matematik var på Tjärnaängsskolan mellan 22 procent och 57,4 procent och i riket var det mellan 82,6 procent och 95,6 procent.

I svenska som andraspråk var det 90,6 procent av eleverna i årskurs 3 på Tjärnaängsskolan som klarade delprovet muntlig uppgift, jämfört med riket där andelen var 92,5 procent. Andelen elever som klarade övriga delprov i svenska som andraspråk var som lägst färre än 20 procent och som högst 77,6 procent, vilket kan jämföras med rikets resultat som var lägst 65,7 procent och högst 85,1 procent.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens skolenkät som genomfördes hösten 2017 skattar elever i årskurs 5 bland annat trygghet och studiero på skalan 0-10, där ett högt index indikerar en positiv uppfattning. Resultatet på Tjärnaängsskolan gällande studieron var index 6,1, jämfört med index 6,2 som var genomsnittet på samtliga medverkande skolenheter. Resultatet gällande tryggheten på Tjärnaängsskolan var index 7,8 och genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter var index 8,2.